3311 Seat No.________

M. Com. (Part - I) Examination

April / May – 2003

Costing : Paper - I

Time : **3** Hours] [Total Marks : **70**

સૂચના : દરેક પ્રશ્નના ગુણ **સરખા** છે.

વિભાગ-૧

૧ ગમે તે **બે** પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

(અ) *દામિનિ બૅંક લિ.*ના હિસાબી ચોપડા બંધ કરતી વખતે તા. ૩૧-૩-૨૦૦૧ના રોજ લોન ખાતાવહીમાં *મે. તારક સ્ટોર્સ*નાં ખાતે રૂ. ૨૦,૦૦,૦૦૦ ઉધાર બાકી છે. આ લોન ઉપર ૧૫% લેખે તા. ૧૫-૬-૨૦૦૦થી વ્યાજ મળવાનું બાકી છે. પેઢીની આર્થિક પરિસ્થિતિ ખરાબ અને શંકાસ્પદ છે. બૅંક પાસે આ અંગે ગીરો મૂકેલા રૂ. ૨૪,૦૦,૦૦૦ની કિંમતના શૅર છે.
તા. ૩-૪-૨૦૦૧ના રોજ *મે. તારક સ્ટોર્સ*ની પેઢીને નાદાર જાહેર કરવામાં આવેલ છે. બૅંકે ગીરો મળેલ શૅર વેચીને રૂ. ૮,૦૦,૦૦૦ ઉપજાવ્યા. પેઢીના રિસીવર પાસેથી રૂ. ૫,૫૦,૦૦૦ મળ્યા.
બૅંકના ચોપડે જરૂરી આમનોંધ લખો તેમજ જરૂરી ખાતાં તૈયાર કરો.

(બ) *ધી ચૈતન્ય બૅંક લિ.*ના તા. ૩૧-૩-૨૦૦૨ના કાચા સરવૈયામાં નીચેની બાકીઓ હતી :

(૧) ખરીદેલ અને વટાવેલ હૂંડીઓ	રૂ. ૨૪,૦૦,૦૦૦
(૨) મળેલ વટાવ	રૂ. ૧૬,૦૦,૦૦૦
(૩) વટાવેલી હૂંડીનું વળતર (૧-૪-૨૦૦૧)	રૂ. ૫૦,૦૦૦

વટાવેલ તમામ હૂંડીઓ ઉપર વટાવનો દર ૧૮% છે. તેમની પાકવા અંગેની માહિતી નીચે મુજબ છે :

હૂંડી લખ્યા તારીખ	*મુદત*	*હૂંડીની રકમ (રૂ.)*
૧૫-૧-૦૨	૪ માસ	૭,૩૦,૦૦૦
૨૩-૦૧-૦૨	૩ માસ	૪,૩૮,૦૦૦
૧૫-૩-૦૨	૩ માસ	૧૨,૩૨,૦૦૦

ઉપરની માહિતી ઉપરથી જરૂરી આમનોંધ લખો અને ખાતાં તૈયાર કરો.

(ક) *રિઝર્વ બૅંક ઑફ ઈન્ડિયા*ની સૂચના મુજબ નુકસાન સામે જોગવાઈ કરવાના હેતુથી, મિલકતની કામગીરીને આધારે બૅંક ધિરાણનું વર્ગીકરણ કરો.

અથવા

૧ (અ) નીચેની માહિતી ઉપરથી પાકા સરવૈયાની દેવા બાજુનું તા. ૩૧-૩-૦૩ના રોજનું પરિશિષ્ટ તૈયાર કરો :

વિગત	*રૂ.*
(૧) વટાવેલી હૂંડીનું વળતર	૪૦,૦૦૦
(૨) ડિમાન્ડ ડ્રાફ્ટ	૪,૦૦,૦૦૦
(૩) કાયદેસરનું અનામત	૧૦,૦૦,૦૦૦
(૪) રિઝર્વ બૅંક પાસેથી લોન	૮,૦૦,૦૦૦
(૫) નહીં મંગાવેલ ડિવિડંડ	૬૦,૦૦૦
(૬) શૅર પ્રીમિયમ	૫,૦૦,૦૦૦
(૭) ચાંદી	૩,૦૦,૦૦૦
(૮) બચત ખાતાં	૨૫,૦૦,૦૦૦
(૯) શાખા હવાલા ખાતું (જમા બાકી)	૨,૦૦,૦૦૦
(૧૦) બાંધી મુદ્દતની થાપણો	૨૧,૦૦,૦૦૦
(૧૧) ચાલુ ખાતાં	૪૮,૦૦,૦૦૦
(૧૨) પ્રૉવિડંટ ફંડ	૩,૦૦,૦૦૦
(૧૩) ટ્રાવેલર્સ ચૅક	૭,૦૦,૦૦૦
(૧૪) કેશ સર્ટીફીકેટ્સ	૫,૦૦,૦૦૦
(૧૫) રોકાણ વધઘટ ભંડોળ	૪,૦૦,૦૦૦
(૧૬) ૧૦%ની સરકારી જામીનગીરીઓ	૧૨,૦૦,૦૦૦
(૧૭) રીકરિંગ થાપણો	૮,૦૦,૦૦૦
(૧૮) નફા નુકસાન ખાતું (જમા)	૧૦,૦૦,૦૦૦
(૧૯) સ્ટેમ્પ અને સ્ટેશનરીનો સ્ટૉક	૨૫,૦૦૦
(૨૦) સામાન્ય અનામત	૧૫,૦૦,૦૦૦
(૨૧) ભરપાઈ થાપણ (સત્તાવાર થાપણના ૨૫%)	૨૦,૦૦,૦૦૦
(૨૨) આકસ્મિક અનામત	૪,૦૦,૦૦૦
(૨૩) ફર્નિચર	૨,૦૦,૦૦૦
(૨૪) કરવેરાની જોગવાઈ	૫,૦૦,૦૦૦
(૨૫) સ્ટાફ સલામતી ડિપોઝિટ	૬,૦૦,૦૦૦

(બ) નીચેની માહિતી ઉપરથી *ક્રિષ્ણા બૅંક લિ.*નું પરિશિષ્ઠ ૧૬ (સંચાલન ખર્ચ) તૈયાર કરો.

(૧) પગાર અને ભથ્થાં ....રૂ. ૫૦,૨૨૫

(૨) ભાડું, વેરા અને વિજળી ....રૂ. ૧૨,૬૭૫

(૩) ડાયરેક્ટરોની ફી .... રૂ. ૫,૦૦૦

(૪) ઑડિટ ફી .... રૂ. ૩,૦૦૦

(૫) પોસ્ટેજ, ટેલિફોન ખર્ચ.. રૂ. ૨૯૮૦

(૬) સ્ટેશનરી અને છપામણી... રૂ. ૧૦૨૦

(૭) લોકર્સનું ભાડું ....રૂ. ૧૪,૦૦૦

(૮) ફેરબદલી ફી .... રૂ. ૬,૦૦૦

(ક) ટૂંક નોંધ લખો : (ગમે તે **એક**)

(૧) આકસ્મિક (સંભવિત) જવાબદારીઓ

(૨) શાખા હવાલા ખાતું

(૩) નોન–બૅન્કિંગ મિલકતો.

૨ *ધી શૈલ લિ.* અને *ધી શીતલ લિ.* ના તા.૩૧-૩-૦૩ના રોજનાં પાકાં સરવૈયાં નીચે મુજબ છે :

દેવાં	*શૈલ લિ.* રૂ.	*શીતલ લિ.* રૂ.	*મિલકતો*	*શૈલ લિ.* રૂ.	*શીતલ લિ.* રૂ.
૧૦%ના પ્રેફરન્સ શૅરમૂડી (દરેક રૂ.૧૦)	૮,૦૦,૦૦૦	૪,૦૦,૦૦૦	પાઘડી	૪,૦૦,૦૦૦	–
			કાયમી મિલકતો	૧૮,૦૦,૦૦૦	૧૦,૦૦,૦૦૦
			સ્ટૉક	૬,૬૦,૦૦૦	૬,૦૦,૦૦૦
ઇક્વિટી શૅરમૂડી (દરેક રૂ.૧૦નો)	૧૨,૦૦,૦૦૦	૧૨,૦૦,૦૦૦	દેવાદારો	૪,૮૦,૦૦૦	૩,૦૦,૦૦૦
			અગાઉથી ચૂકવેલ ખર્ચા	૪૦,૦૦૦	૬૦,૦૦૦
શૅર પ્રીમિયમ	–	૨,૦૦,૦૦૦	રોકડ/બૅન્ક	૩,૬૦,૦૦૦	૪,૦૦,૦૦૦
સામાન્ય અનામત	૬,૦૦,૦૦૦	–	પ્રાથમિક ખર્ચા	૬૦,૦૦૦	૪૦,૦૦૦
૧૪%ના ડિબેન્ચર	૪,૦૦,૦૦૦	૨,૦૦,૦૦૦	નફાનુકસાન ખાતું	–	૨,૦૦,૦૦૦
લેણદારો	૫,૦૦,૦૦૦	૪,૦૦,૦૦૦			
પ્રોવિડન્ટ ફંડ	૩,૦૦,૦૦૦	૨,૦૦,૦૦૦			
	૩૮,૦૦,૦૦૦	૨૬,૦૦,૦૦૦		૩૮,૦૦,૦૦૦	૨૬,૦૦,૦૦૦

બંને કંપનીઓએ સંયોજન કરવાનું નક્કી કર્યું અને *ધી સુવાસ લિ.*ના નામથી એક નવી કંપની રૂ. ૧૦નો એક તેવા રૂ. ૫૦,૦૦,૦૦૦ વહેંચાયેલી સત્તાવાર ઇક્વિટી શૅરમૂડી સાથે સ્થાપવામાં આવી. સંયોજન અંગેની શરતો નીચે મુજબ નક્કી થઈ :

ધી શૈલ લિ. માટે :

(૧) ઇક્વિટી શૅર ધારકોને તેમના દરેક ૩ ઇક્વિટી શૅર સામે નવી કંપની તેના ૪ ઇક્વિટી શૅર, શૅરદીઠ રૂ. ૧૨ લેખે આપશે.

(૨) પ્રેફરન્સ શૅરહોલ્ડરોને દરેક ૪ પ્રેફરન્સ શૅરની સામે નવી કંપની ૫ ઇક્વિટી શૅર, શૅરદીઠ રૂ. ૧૨ લેખે આપશે.

(૩) ૧૪%ના ડિબેન્ચર હોલ્ડરોને ૧૫% પ્રીમિયમ મળે તે રીતે નવી કંપની પોતાના રૂ. ૧૦૦નો એક તેવા ૧૦%ના ડિબેન્ચર ૮% વટાવથી આપશે.

(૪) નવી કંપની રૂ. ૮૦,૦૦૦ રોકડા આપશે.

(૫) સંયોજન પહેલાં *શૈલ લિ.* તેના કામદારોને તેમની પ્રોવિડન્ટ ફંડની રકમ ચૂકવી આપશે.

(૬) નવી કંપની *ધી શૈલ લિ.*ની તમામ મિલકતો અને દેવાં નીચે મુજબ લઈ લેશે :

- કાયમી મિલકતોની ચોપડે કિંમત તેની બજાર કિંમતના ૬૦% જેટલી છે. જે બજાર કિંમત મુજબ ગણવાની છે.
- લેણદારો ૧૦% ઘાલખાધ અનામતને આધીન લેવાશે.
- અન્ય મિલકતો અને દેવાં ચોપડે કિંમતથી લેવાશે.

ધી શીતલ લિ. માટે :

(૧) કાયમી મિલકતોની કિંમત ૪૦% વધુ ગણવાની છે.

(૨) સ્ટૉકની કિંમત રૂ. ૫,૪૦,૦૦૦ ગણવાની છે.

(૩) અન્ય મિલકતો અને દેવાં ચોપડે કિંમતથી લેશે.

(૪) પાઘડી પેટે રૂ. ૨,૦૦,૦૦૦ ગણવાના છે.

(૫) દેવાદારો પર ૧૦% ઘાલખાધ અનામત રાખવાની છે.

(૬) ૧૪%ના ડિબેન્ચર હોલ્ડરોને નવી કંપની તેના ૧૦%ના ડિબેન્ચર એ રીતે આપશે કે જેથી વ્યાજની તેટલી જ આવક મળે.

(૭) નવી કંપની ૧,૬૦,૦૦૦ ઇક્વિટી શૅર, શૅરદીઠ રૂ. ૧૨ લેખે આપશે. ખરીદ કિંમતની બાકીની રકમ રોકડેથી ચૂકવશે.

નવી કંપનીએ બાકી વધેલા ઇક્વિટી શૅર, શૅરદીઠ ૨૦% પ્રીમિયમથી બહાર પાડ્યા. ઉપરોક્ત માહિતીને આધારે *સુવાસ લિ.*ના ચોપડે આમનોંધ લખો અને શરૂઆતનું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો.

અથવા

૨ *ધી માધવ લિ.* અને *ધી મીરાં લિ.*નાં તા. ૩૧-૩-૦૩ના રોજનાં પાકાં સરવૈયાં નીચે મુજબ છે :

દેવાં	*માધવ લિ.* ૩.	*મીરા લિ.* ૩.	*મિલકતો*	*માધવ લિ.* ૩.	*મીરા લિ.* ૩.
ભરપાઈ થયેલ ઇક્વિટી મૂડી (દરેક રૂ.૧૦નો એક તેવા શેરદીઠ રૂ. ૮ ભરાયેલ)	૮,૦૦,૦૦૦	–	પાઘડી	૪,૦૦,૦૦૦	૨,૦૦,૦૦૦
ઇક્વિટી શૅરમૂડી (દરેક રૂ.૧૦નો શૅર દીઠ રૂ.૫ ભરાયેલ)	–	૧૦,૦૦,૦૦૦	કાયમી મિલકતો	૧૪,૦૦,૦૦૦	૧૦,૦૦,૦૦૦
સામાન્ય અનામત	૬,૦૦,૦૦૦	–	સ્ટૉક	૬,૦૦,૦૦૦	૨,૦૦,૦૦૦
નફાનુકસાન ખાતું	૪,૦૦,૦૦૦	–	દેવાદારો	૩,૦૦,૦૦૦	૨,૪૦,૦૦૦
કામદાર નફાભાગ ભંડોળ	–	૨,૦૦,૦૦૦	રોકડ/બૅન્ક	૬૦,૦૦૦	૧,૬૦,૦૦૦
૧૦% ડિબેન્ચર	૪,૦૦,૦૦૦	૬,૦૦,૦૦૦	પ્રાથમિક ખર્ચ	૪૦,૦૦૦	૧,૦૦,૦૦૦
લેણદારો	૬,૦૦,૦૦૦	૪,૦૦,૦૦૦	નફાનુકસાન ખાતું	–	૩,૦૦,૦૦૦
	૨૮,૦૦,૦૦૦	૨૨,૦૦,૦૦૦		૨૮,૦૦,૦૦૦	૨૨,૦૦,૦૦૦

*ધી માધવ લિમિટેડે, ધી મીરાં લિમિટેડ*નો ધંધો નીચેની શરતોએ પોતાનામાં સમાવી લેવાનું નક્કી કર્યું :

(૧) *ધી મીરાં લિ.*ની કાયમી મિલકતોની કિંમત રૂ. ૧૪,૦૦,૦૦૦ ગણવી. સ્ટૉકની કિંમત રૂ. ૧,૨૦,૦૦૦ સુધી ઘટાડવાની છે. પાઘડી કિંમત વગરની છે.

(૨) *ધી માધવ લિ.*ના દેવાદારોમાં *ધી મીરાં લિ.* પાસેના રૂ. ૪૦,૦૦૦ના લેણાંનો સમાવેશ થાય છે.

*ધી મીરાં લિ.*ની ખરીદ કિંમત *ધી માધવ લિ.*ના ઇક્વિટી શૅર દ્વારા ચુકવાશે. ઇક્વિટી શૅરની કિંમત આંતરિક કિંમતના આધારે ગણાશે. આ માટે *માધવ લિ.*ની પાઘડી તેમજ કાયમી મિલકતોની કિંમત અનુક્રમે રૂ. ૮૦,૦૦૦ અને રૂ. ૧૬,૪૦,૦૦૦ ગણવાની છે.

ઉપરની માહિતીના આધારે *માધવ લિ.*ના ચોપડે આમનોંધ લખો અને સમાવેશ બાદનું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો.

૩ *ધી સુદામા લિ.*નું તા. ૩૧-૩-૨૦૦૦ના રોજનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ છે :

દેવાં	*રૂ.*	*મિલકતો*	*રૂ.*
૩,૦૦૦, ૧૨%ના પ્રેફ. શૅર		પાઘડી	૧,૦૦,૦૦૦
દરેક રૂ. ૧૦૦નો તેવા	૩,૦૦,૦૦૦	જમીન-મકાન	૬,૦૦,૦૦૦
૮,૦૦૦ ઈ. શૅર દરેક		યંત્રો	૮,૦૦,૦૦૦
રૂ. ૧૦૦નો એક તેવા	૮,૦૦,૦૦૦	**રોકાણો :**	
શૅર પ્રીમિયમ	૧,૦૦,૦૦૦	૧૦%ની સરકારી જામીનગીરી	
નફા-નુકસાન ખાતું	૧,૫૦,૦૦૦	(પ્રૉવિડંટ ફંડનાં રોકાણો)	૧,૫૦,૦૦૦
સામાન્ય અનામત	૩,૦૦,૦૦૦	૧૫%ના *બંસી લિ.*ના ડિબૅંચર્સ	
૧૦%ના ડિબૅંચર્સ	૨,૦૦,૦૦૦	(મૂ. કિ. રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦)	૯૦,૦૦૦
કામદાર નફાભાગ ભંડોળ	૪૦,૦૦૦	સ્ટૉક	૩,૦૦,૦૦૦
લેણદારો	૧,૭૦,૦૦૦	દેવાદારો ૧,૮૦,૦૦૦	
પ્રૉવિડંટ ફંડ	૧,૫૦,૦૦૦	બાદ : ઘાલખાધ	
સૂચિત ડિવિડંડ		અનામત ૧૦,૦૦૦	૧,૭૦,૦૦૦
પ્રે. શૅર ૩૬,૦૦૦		રોકડ / બૅંક	૮૦,૦૦૦
ઈ. શૅર ૧,૦૪,૦૦૦	૧,૪૦,૦૦૦	અગાઉથી ચૂકવેલ ખર્ચા	૩૦,૦૦૦
		પ્રાથમિક ખર્ચા	૩૦,૦૦૦
	૨૩,૫૦,૦૦૦		*૨૩,૫૦,૦૦૦*

ધી નરસિંહ લિ. આ કંપનીનો ધંધો ખરીદવા માંગે છે. જે માટે નીચેની માહિતી ધ્યાનમાં લઈને પાઘડીની ગણતરી કરવાની છે :

(૧) જમીન મકાનની હાલની બજારકિંમત તેના ચોપડે કિંમત કરતાં બે ગણી છે.

(૨) યંત્રો ઉપર ૨૦% ઘસારો જરૂરી છે.

(૩) સ્ટૉકમાં રૂ. ૪૦,૦૦૦ના સ્ટૉકનું કાંઈ ઉપજે તેમ નથી.

(૪) તમામ દેવાદારો સદ્ધર છે.

(૫) કંપનીનો છેલ્લાં ત્રણ વર્ષનો ૫૦% લેખે આવકવેરો ગણ્યાં પહેલાંનો નફો નીચે મુજબ હતો. ભારિત સરેરાશ ગણો.

૯૭-૯૮ રૂ. ૯,૦૦,૦૦૦

૯૮-૯૯ રૂ. ૧૨,૦૦,૦૦૦

૯૯-૨૦૦૦ રૂ. ૧૪,૦૦,૦૦૦

(૬) અપેક્ષિત વળતરનો દર ૧૦% છે.

(૭) પાઘડીની કિંમત અધિક નફાથી ત્રણ વર્ષની ખરીદી જેટલી ગણવાની છે.

અથવા

૩ (અ) એક કંપનીની નીચેની માહિતી ઉપરથી પૂર્ણ ભરાયેલા ઈક્વિટી શૅરનું આંતરિક મૂલ્ય અને બજારમૂલ્ય શોધો :

		રૂ.
(૧)	પાઘડીની ગણતરી માટે ચોખ્ખી મિલકતો	૨૨,૦૦,૦૦૦
(૨)	૧૫%ની પ્રેફરન્સ શૅરમૂડી	૪,૦૦,૦૦૦
(૩)	ઈક્વિટી શૅરમૂડી (ભરપાઈ થયેલ)	૬,૫૦,૦૦૦
(૪)	*ઈક્વિટી શૅરમૂડી ઉપર બાકી હપતા :*	
	૬,૦૦૦ ઈ. શૅર ઉપર રૂ. ૨૫ લેખે	૧,૫૦,૦૦૦
	૪,૦૦૦ ઈ. શૅર ઉપર રૂ. ૫૦ લેખે	૨,૦૦,૦૦૦
(૫)	સામાન્ય અનામત	૨,૫૦,૦૦૦
(૬)	૪૦% લેખે આવકવેરો ગણ્યા પછીનો છેલ્લા વર્ષનો નફો	૫,૪૦,૦૦૦
(૭)	છેલ્લાં ત્રણ વર્ષથી દર વર્ષે રૂ. ૬૦,૦૦૦ નફો વધે છે.	
(૮)	અપેક્ષિત વળતરનો દર ૧૨% ગણાય	
(૯)	બિનધંધાકીય રોકાણો	૧,૨૦,૦૦૦

(બ) ટૂંક નોંધ લખો : (ગમે તે **એક**)

(૧) પાઘડીને અસર કરતાં પરિબળો

(૨) શૅરના મૂલ્યાંકન માટે આંતરિક કિંમત અને ઊપજ આધારિત કિંમતની રીત

(૩) નફાની મૂડીકરણની રીતે પાઘડીનું મૂલ્યાંકન.

વિભાગ - ૨

૪ (અ) શૅર વટાવથી બહાર પાડવા અંગે કંપની ધારાની જોગવાઈઓ અને ઑડિટરની ફરજો ચર્ચો.

(બ) રિડીમેબલ પ્રેફરન્સ શૅર બહાર પાડવા અંગે કંપની ધારાની જોગવાઈઓ અને ઑડિટરની ફરજો ચર્ચો.

અથવા

૪ (અ) લિમિટેડ કંપનીના ઑડિટર પોતાનો ઑડિટ અહેવાલ આપવાની ના પાડી શકે ? ખામીવાળો અહેવાલ ક્યારે આપી શકાય ?

(બ) ઑડિટરના અહેવાલમાં વપરાતો 'સાચો અને વાજબી' શબ્દનો અર્થ સમજાવો. ઑડિટ પ્રમાણપત્રનું મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરો.

૫ નીચેનામાંથી કોઈ પણ **બે** પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

(અ) નીચેની માહિતી ઉપરથી *મેઘદૂત ઈન્ડસ્ટ્રિઝના* ૨૦૦૨ના વર્ષનો વહેંચણી પાત્ર નફો શોધો :

વર્ષ	*ઘસારા પહેલાંનો નફો કે નુકસાન*	*ઘસારાની જોગવાઈ*	*કંપની ધારા મુજબ ઘસારો*	*ઘસારા પછીનો નફો-નુકસાન*
૨૦૦૦	− ૨૧,૦૦૦	− ૨,૧૦૦	− ૭,૦૦૦	− ૨૮,૦૦૦
૨૦૦૧	− ૩,૫૦૦	− ૩,૫૦૦	− ૧૦,૫૦૦	− ૧૪,૦૦૦
૨૦૦૨	+ ૪૨,૦૦૦	− ૪,૨૦૦	− ૧૪,૦૦૦	+ ૨૮,૦૦૦

(બ) કંપની ધારા પ્રમાણે ઘસારાની જોગવાઈ અંગે ઑડિટરની ફરજો સ્પષ્ટ કરો.

(ક) ગુપ્ત અનામતનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો. ગુપ્ત અનામત ઊભું કરવાનાં ચાર પ્રાપ્તિસ્થાનો જણાવો.

(ડ) કરવેરાના ઑડિટ અંગે આવકવેરાના કાયદાની જોગવાઈઓ જણાવો.

૬ *ચિંતન લિ.*ની હિસાબી માહિતી નીચે પ્રમાણે છે :

વર્ષ	*વેચાણ*	*કાચો નફો*	*ચોખ્ખો નફો*
૧૯૯૯-૨૦૦૦	૪,૦૦,૦૦૦	૧,૦૦,૦૦૦	૬૦,૦૦૦
૨૦૦૦-૨૦૦૧	૪,૮૦,૦૦૦	૧,૧૦,૪૦૦	૬૦,૦૦૦
૨૦૦૧-૨૦૦૨	૬,૦૦,૦૦૦	૧,૨૦,૦૦૦	૪૮,૦૦૦
૨૦૦૨-૨૦૦૩	૬,૨૦,૦૦૦	૧,૨૨,૦૦૦	૫૦,૦૦૦

અન્વેષણનો અર્થ સમજાવો, *ચિંતન લિ.*ના અન્વેષક તરીકે ઉપરોક્ત માહિતી ઉપરથી કઈ બાબતો ધ્યાનમાં લેશો ?

અથવા

૬ સ્વનિર્ભર કૉમર્સ કૉલેજનો ઑડિટ કાર્યક્રમ તૈયાર કરો.

ENGLISH VERSION

Instruction : All questions carry **equal** marks.

SECTION - I

Answer any two from the following.

Q-1.

(A) While closing the Books of accounts of The Damini Bank Ltd. on 31-03-2001. It was found that the Loan Ledger of Tarak Stores shows Debit Balance of Rs. 20,00,000. The Interest was charged on the same accounts at 15% p.a. Interest is outstanding from 15th June 2000. The firms Financial position was reported to be bad and doubtful. The Bank is in possession of Shares worth Rs. 24,00,000 of Tarak Stores.

The firm was declared insolvent on 03/04/2001.The Bank has obtained Rs. 8,00,000. From the sale of Shares. Rs. 5,50,000 were received from receiver.

Pass the necessary Journal Entries in the Book of Bank & also prepare necessary Accounts.

(B) The following particulars are extracted from the (Trial Balance) Books of The Chaintanya Bank Ltd. for the year ending on 31-03-2002.

(1) Bills Discounted and Purchased	Rs.	24,00,000
(2) Discount Received	Rs.	16,00,000
(3) Rebate on Bills Discounted (01-04-2001)	Rs.	50,000

The rate of Discounting is 18% for all the Bills. The maturing dates of different Bills are as under.

Date of Bills	Term of Bills @ p.a.	Amount of Bills Rs.
15-01-2002	4 months	7,30,000
22-01-2002	3 months	4,38,000
15-01-2002	3 months	12,32,000

From the above information pass necessary Journal entries & also prepare necessary Accounts.

(C) Mention Classification of Bank Advances on the Basis of Asset- Performance for determining loss Provisions.

OR

Q-1.

(A) From the following information prepare schedule of Liabilities side as on 31-03-2003.

	Particulars	Rs. (amount)
1.	Rebate on Bills Discounted	40,000
2.	Demand Draft	4,00,000
3.	Statutory Reserve	10,00,000
4.	Loan from Reserve Bank	8,00,000
5.	Unclaimed dividend	60,000
6	Share Premium	5,00,000
7.	Silver	3,00,000
8.	Saving Accounts	25,00,000
9.	Branch Adjustment (Credit)	2,00,000
10.	Fixed Deposits	21,00,000
11.	Current Accounts	48,00,000
12.	Provident Fund	3,00,000
13.	Traveller's Cheque	7,00,000
14.	Cash Certificates	5,00,000
15.	Investment Fluctuation Fund	4,00,000
16.	10% Government Securities	12,00,000
17.	Recurring deposits	8,00,000
18.	Profit & Loss (Credit)	10,00,000
19.	Stock of Stamp and Stationary	25,000
20.	General Reserve	15,00,000
21.	Paid Up capital (25% of Authorised capital)	20,00,000
22.	Accidental Reserve	4,00,000
23.	Furniture	2,00,000
24	Tax Provision	5,00,000
25.	Staff Safety deposit	6,00,000

(B) From the following information of "Krishna Bank Ltd " prepare schedule 16 (Operating Expenses) as per the Banking regulations.

		Rs.
1.	Salaries and Allowances	50,225
2.	Rent, taxes and lighting	12,675
3.	Director Fees	5,000
4.	Audit Fees	3,000
5.	Postage, Telephone expenses	2,980
6.	Printing & Stationary	1,020
7.	Lockers Rent	14,000
8.	Transfer Fees	6,000

(C) Write Short Note (any one)
- (1) Contingent Liabilities
- (2) Branch adjustment Account
- (3) Non Banking Assets.

Q.-2

The following are the Balance Sheets of Shail Ltd. & Sheetal Ltd. as on 31-03-2003.

Liabilities	Shial Ltd. (Rs.)	Sheetal Ltd. (Rs.)	Assets	Shial Ltd. (Rs.)	Sheetal Ltd. (Rs.)
10% Preference Share each of Rs.10	8,00,000	4,00,000	Goodwill	4,00,000	-----
Equity Share (Each Share of Rs. 10)	12,00,000	12,00,000	Fixed Assets	18,00,000	10,00,000
Share Premium	-----	2,00,000	Stock	6,60,000	6,00,000
General Reserve	6,00,000	----	Debtors	4,80,000	3,00,000
14% Debentures	4,00,000	2,00,000	Prepaid Expenses	40,000	60,000
Creditors	5,00,000	4,00,000	Cash / Bank	3,60,000	4,00,000
Provident Fund	3,00,000	2,00,000	Preliminary Expenses	60,000	40,000
			Profit & Loss A/C	---	2,00,000
Total Rs.	38,00,000	26,00,000	Total Rs.	38,00,000	26,00,000

It was decided to Amalgamate Both the Companies & form The Suvas Ltd. with Rs. 50,00,000 Authorized Capital of Rs. 10 each.

The Conditions of amalgamation were as Under :

For the Shail Ltd.

1. Equity Shareholders were given 4 equity shares of Rs, 12 each of Suvas Ltd. as against 3 equity Shares.
2. Preference shareholders were given 5 equity shares of Rs. 12 each of Suvas Ltd. as against 4 preference Share.
3. The 14% Debenture holders will get 15 % premium by allotting debentures each of Rs. 100 bearing interest at 10% p.a. at 8% discount.
4. The new company will give 80,000 in cash.
5. The Shail Ltd. will pay the amount of Provident Fund to the workers before Amalgamation.
6. The New Company will purchase all the Assets and Liabilities of The Shail Ltd. with following Adjustments.
   - ➔ The book value of Fixed Asset is 60% of its Market Value. Fixed Asset is to be valued at Book Value.
   - ➔ 10% Bad debt reserve is to be provided on Debtors.
   - ➔ The Other Assets & Liabilities are to be taken at Book Value.

For Sheetal Ltd.

1. The Fixed Asset is to valued 40% more.
2. The Stock is to be valued at Rs. 5,40,000.
3. Other Assets and Liabilities are to be taken at Book Value.
4. Goodwill is to be taken at Rs. 2,00,000.
5. 10% Bad debt reserve is to be provided on Debtors.
6. 14% Debenture holders were to be allotted Such number of debentures in the new company bearing 10% interest p.a. , so that they can earn same amount of interest.
7. The new company will issue 60,000 equity shares of Rs. 12 each and the remaining purchase price is to be paid by cash.

The new company has issued the remaining equity shares to public at 20% premium.

From the above information pass necessary general entries in the Book of Suvas Ltd. and also prepare balance Sheet after Amalgamation.

OR

Q-2. The Balance Sheet of The Madhav Ltd. & The Mira Ltd. as on 31-03-2003 are as under.

Liabilities	Madhav . Ltd. Rs.	Mira Ltd. Rs.	Assets	Madhav . Ltd. Rs.	Mira Ltd. Rs.
Paid Up equity Capital (Each of Rs. 10, Rs. 8 paid up per shares)	8,00,000	----	Good Will	4,00,000	2,00,000
Equity Share (each of Rs. 10 Rs. 5 paid up per share)	----	10,00,000	Fixed Assets	14,00,000	10,00,000
General Reserve	6,00,000	----	Stock	6,00,000	2,00,000
Profit & Loss A/c	4,00,000	----	Debtors	3,00,000	2,40,000
Worker's Profit Sharing Fund	---	2,00,000	Cash & Bank	60,000	1,60,000
10% Debentures	4,00,000	6,00,000	Preliminary Expenses	40,000	1,00,000
Creditors	6,00,000	4,00,000	Profit & Loss Account	----	3,00,000
Total	28,00,000	22,00,000	Total	28,00,000	22,00,000

The madhav Ltd. absorbed The Mira Ltd. on following conditions.

1. The fixed Assets of The Mira Ltd. is to be Valued at Rs. 14,00,000. The value of stock is to be reduced to Rs. 1,20,000. The goodwill does not fetch any value.
2. The debtors of Madhav Ltd. include due from The Mira Ltd. of Rs. 40,000.

   Madhav Ltd. will pay purchase consideration to Mira Ltd. by issuing equity shares at intrinsic value. For this the value of Goodwill and fix Assets of Madhav Ltd. will be considered as Rs. 8,00,000 and Rs. 16,40,000 respectively.

From the above information pass Journal entries in the book of The Madhav Ltd. and prepare Balance Sheet after absorption.

Q.-3 The Balance Sheet of Sudama Ltd. as on 31-03-2000 is as under.

Liabilities	Rs.	Assets		Rs.
3000 12% Pref. Shares each of Rs. 100	3,00,000	Good Will		1,00,000
8000 equity shares each of Rs. 100	8,00,000	Land Building		6,00,000
Share Premium	1,00,000	Plant and Machinery		8,00,000
Profit & Loss Account	1,50,000	Investment		
General Reserve	3,00,000	10% Government Securities (Investment of Provident Fund)		1,50,000
10% Debentures	2,00,000	15% Debentures of Bansi Ltd. (Face Value Rs. 1,00,000)		90,000
Workers Profit Sharing Fund	40,000	Stock		3,00,000
Creditors	1,70,000	Debtors	1,80,000	
Provident Fund	1,50,000	-Bed Debts Reserve	10,000	1,70,000
Proposed dividend		Cash & Bank		80,000
Preference	36,000	Prepaid Expenses		30,000
Equity	1,04,000	Preliminary Expenses		30,000
Total Rs.	23,50,000	Total Rs.		23,50,000

The Narsinh Ltd. wants to purchase the business considering the following information. calculate the Goodwill.

1. The market value of Land & Building is twice the book value.
2. The plant & Machinery requires 20% depreciation.
3. The stock includes certain useless items costing Rs. 40,000 having no scrap value.
4. All the debtors are good (Solvent).
5. The profits (before providing tax) of the last three years are as under. Calculate on the basis of Weighted average.

1997-98	9,00,000
1998-99	12,00,000
1999-0	14,00,000

6. The expected rate of return of company is 10%.
7. The goodwill of the company for this purpose is agreed to be valued at 3 years purchased of the super profit basis.

OR

Q.3

(A) From the following information of One Company Ascertain the intrinsic value and market value of fully paid up equity shares.

		Rs.
1	Net Assets (Total Assets – Total Liability) (For Goodwill Valuation)	22,00,000
2.	15% preference share capital	4,00,000
3.	Paid up equity capital	6,50,000
4.	Un paid call on equity shares :	
	on 6000 equity share @ Rs. 25	1,50,000
	on 4000 equity share @ Rs. 50	2,00,000
5.	General Reserve	2,50,000
6.	Last years profits after providing 40% income tax	5,40,000
7.	The Profit of the company for last three years is increasing by Rs. 60,000 every year	
8.	The expected rate of return is 12%	
9.	Non Trading investments	1,20,000

Q-3(B) Write any one shot note.

1. Factors affecting to the Goodwill
2. Valuation of Shares on the basis of intrinsic value & yield method.
3. Method of calculating goodwill by capitalization of net profit.

Section –II

Q.4

(A) Discuss the provisions of the Companies Act and Auditors duties in respect of issue of Shares at discount.

(B) Discuss the provisions of Companies Act and Auditor's duties in respect of issue of Redeemable Preference Shares.

Q-4 OR

(A) Can an auditor of a Limited Company refuse to give his audit report? When can a qualified report be given?

(B) Explain The meaning of the word "True & Fair " used in Auditors report. Explain the importance of Auditors certificate.

Q.5 (Write answer of any two)

(A) From the following information of Meghdoot Industries ascertain divisible profit for the year 2002.

Year	Profit or Loss before Deprecation	Deprecation Provided	Deprecation As per Companies Act	Profit or Loss after Deprecation On
2000	-21,000	-2,100	-7,000	-28,000
2001	-3,500	-3,500	-10,500	-14,000
2002	+42000	-4,200	-14,000	+28,000

(B) What are the duties of an auditor regarding the provisions for depreciation?
(C) Explain secret reserve & give any four sources of Secret Reverse
(D) State the provisions of Income Tax Act in respect of Tax Audit.

Q-6. Accounting information of Chintan Ltd.

Year	Sales	Gross Profit.	Net Profit
1999-2000	4,00,000	1,00,000	60,000
2000-2001	4,80,000	1,10,400	60,000
2001-2002	6,00,000	1,20,000	48,000
2002-2003	6,20,000	1,22,000	50,000

Explain the meaning of " Investigation ". Which are the important points to be taken into account, while investigating the accounts of Chintan Ltd. as an investigator.

OR

Prepare audit programme of Self Finance Commerce Collage.